

Hvarmed skola vi sysselsätta barnen i slöjdskolan?.

Lundbäck, C[arl] J[ohan]

78 E Br. Tekn.Allm.

Udover
Techn. lærer
Allm.
(B)

O. J. Lundbeck

Hvarmed skola vi

Sysselsätta barnen i slöjdskolan?

Af dem som syssla med att undervisa gossar i handslöjd hör man icke sällan bekymmersamt frågas: «hvad skall jag sätta i händerna på dem, det kunna ju ingenting göra och viljan är icke heller mycket att räkna på.»

Om barnen kunde på egen hand utföra hvad arbete som helst, behöfdes ingen undervisning; och om de alla ville taga sig något nyttigt för, behöfdes icke heller någon ledning. Men nu finnes emellertid — åtminstone i allmänhet — själva förmågan att lära något; det är deuna förmåga, som bör tillvaratagas och utvecklas genom slöjdskolans undervisning. Jemväl finnes der alltid i större eller mindre grad hos hvarje barn en benägenhet att vara verksam; det är denna benägenhet, som slöjdskolan skall tillgodogöra samt leda till håg för nyttig och uthållig sysselsättning. Hvad som skall och bäst kan göras är i det hela temmeligen likgiltigt; endast det afsedda ändamålet uppnås, nemligen att barnet lär att bruka tiden och att använda så kroppsom själsförmögenheter till det som gagnar.

Om vi nu vilja vara rätt uppriktiga, så är väl härvidlag uppvisningen af hvad skolan frambringar den svåraste och egentliga stötestenen. Slöjdläraren finner sig ryckt upp i den ställning, att hans egen heder skymmer undan skolans ändamål. Förtviflande om barnens förmåga och vilja sedan han icke funnit sättet att framkalla den förra och leda den sednare, men angelägen att hålla skolan och sig sjelf i god dager inför målsmanskapet, halkar han med begge fötterna så sakta in på den väg, som leder till omintetgörkelse af hvarje sträfvande, då han ställer fram såsom frukter af undervisningen arbeten — hvilka han sjelf förfärdigat.

För att undvika beskyllningen för hvarje sådant afsteg från det rätta är nödigt först och främst att hafva klart för sig beskaffenheten och ändamålet i afseende på det i slöjdskolan föreliggande arbete: dernäst att hålla sig inom gränsorna för det möjliga, samt att aldrig sätta barnen i händer arbeten, svårare än som motsvarar deras förmåga och vilja, härvid börjande med det enklaste och fortsättande stegvis alltefter som krafterna växa till.

Då emellertid en del slöjdföremål, särdeles snickeriarbeten, lemna förträffliga tillfällen att undervisa barnen i afmätning, uppausning och tillriktande af råmaterial, vore det rent af ett förbiseende eller missförstånd att icke införa dylika i slöjdskolan, der de tillföra barnen redbara öfningar samt tvifvelsutan derjemte rädsla mången slöjdlärare från rädlöshetens svårt betungande nöd. Det må sedan bli vederbörande lärares sak att fullända och avsluta arbetet samt vid möjligen blifvande utställning eller uppvisning ärliga redogöra för dess hopkomst

och skörda den berömmelse som rättvisligen kan honom tillkomma. Det praktiska och hurtiga deltagandet i sådana förberedande arbeten uppöfvar förmågan och väcker lusten hos lärjungarne, ger styrka åt de muskelpartier som tilltalas, inleder tillfredställande bekantskap med verktygen samt sätter lärjungen i tillfälle att på egen hand snart och skickligt nog utföra smärre, enklare saker, med hvilka han härförutan helt visst skulle komma till korta.

Och så får läraren beröm och heder som ledt det hela, när lärjungarne åtnjuta utmärkelse för framsteg och flit. Få äro väl de, hvilka godtroget skulle förblanda lärarens arbete med lärjungarnes; ännu färre de, som skulle tycka om att låta draga sig vid näsan ifall de bjödos på att tro lärjungarne lika goda med mästaren.

Till slöjskolelärarens tjänst och deras som intressera sig för slöjdundervisningens fortkomst men möjligen befinna sig i förlägenhet i afseende på sysselsättning åt gossarne, uppräknas här en del olika arbeten, hvilka kunna efter skiljaktiga åldrar och framsteg finna användande vid undervisningen.

Vid ritbordet: teckning efter mönster, på fri hand samt med tillhjälp af lineal, ritbräde, vinklar, passare, dragstift och måttskifva (skala!), under inlärande af allmänna geometriska begrepp och sanningar; grunden för perspektivläran; aftecknande af enklare naturföremål (dagsida, skuggsida!); rättande och upprättande af med blåpapper på trä öfverbragta teckningar, tillvaratagande af motiver och dessas användande för särskilda fall; sammansättningar på frihand efter egen uppfinning m. m. (Obs. Hithörande öfningar i allmänhet medel; endast undantagsvis ändamål!)

Med knifven: tandpetare, skrapnosspel, blomster, käppar och galler, barkbåtar, limpinnar, reveteringspinnar, räfspinnar, liestickor, nätnålar, bandstolsnålar, bandstolsknifvar, nålstickor, notflarn (förut afdelade med sågen), väderlekor, metspön, käppar, (simp-la) blomkrukskors, häfställningar, nyckelklossar (förut afdelade eller svall), arbeten af rör (stålpennskaft, cigarrspetsar, ramar m. fl.) dockmöbler o. s. v.

Med löfsågen: alla slags genombrutna arbeten, från enklare till mera konstrika, efter teckning som utslås på arbetsstycket. (Material: tunna skifvor af al, björk, hassel, lind, lönn, zink- och messingsplåt m. fl.)

Vid hyfvelbänken: uppmätning af trä, skärning efter rits (praktisk tilläpnimng af de enklaste geometriska begreppen), skrubbhyfling, släthyfling efter rits och i vinkel (strykmättet, vinkelhaken, smygen), hopfästade af simplare lådor och askar (med trästift, räta vinkeln!), kratthufvud, klappbräden, sinkning till räta vinklar, askar, lådor, ljuslådor, kniflådor, klapphoar, blomkruksfoder (spjelor), hopsättning på gering (geringsmått, stötlåda!), skrin, smärre säten, d:o tråg och hoar, hönsburar (spjelor), dufslag, burar för fiskafvel, linealer, måttskifvor, ämnen för träskärning, större blomster- och vextkäppar (4- och 8-kantiga prisman-pelaren!), ämnen till vext- och nyckellappar, ämnen till dominoskifvor, lådor till dominospel, d:o till schackspel, d:o till skrapnosspel, damspelslådor, blomsterhyllor och d:o pal-lar, fotpallar, brödspadar, fiskbräden, hackhoar, klapp-trän, mjöl- salt- och kryddlådor, ostformar (rymdlä-ra!), spikbackar, vextlådor, smärre fensterbågar utan spröjs (t. ex. för små drifkurar o. s. v.), skidor,

skidstafvar, skäcktor, verktygsskaft, smärre ramstyc-
ken för rottingsflätning (t. ex. små pallar, barnsto-
lar o. s. v.), enkla barnstolar, rättfällor, baruskottkär-
ror, köksstolar, trappstegar, trappstolar, trädgårds-
möbler (spjelor); putshyfling; bandstolar med till-
behör; klosågning; uppskärning af sked- och slef-
ännen (med rundsåg efter skablon), rundsågsskär-
ning ($\frac{1}{2}$ " — 1" trä), ännen till hjullötar, kalk-
bankar, klädhängare, dockmöbler (halfstora) o. s. v.
laggkärlesännen; ännen för en del borstbinderiar-
beten; modeller till byggnader, qvarnar, hammar-
verk, trösk- och rensmaskiner, hövagnar, kärror,
slädar, slöjdverktyg (tvingar, knecktar, sågar, mar,
hyffelstockar) m. fl.

I svarfven: arbetsvana med skrubb, mejsel och
slätstål (hur som helst). Sedan nyckelklumpar, nyst-
pinnar, skaft till penslar och målarborstar, käglor,
korghörnstolpar (släta, fasonerade), verktygsskaft,
damborstskäft, ännen sill skrufspindlar, tunntappar
(borring i svarfven), brödnaggar, rullar för segel-
garn och gäddrefvar o. s. v. brödkafvar, bord och stols-
fötter (rörjernen), skolbatonger, askar och dosor
(upprymningsstål, hakstål), skrapnosetuin, etuin för
tandpetare, d:o för tändstickor, sy- knapp- och hår-
nålar, tråddosor, munlacksdosor, pennställ (för ifyl-
lande af hagel eller tagelborstar), stålpenkskaft ($\frac{1}{2}$
v. t. genomskärning vid fingerfästet), portörer för
skrifmaterialer, damspelsbrickor (desseinstål), dock-
saker (ämbur, kannor, sår, smörtjerner, stolar, bord
o. s. v.), snurror, vändskifvor, servetringar, brödbrä-
den, lädknappar, bägare, knappformar (för öfverkläd-
ning), ärmknappar (ben eller horn), ännen till schack-
figurer, räfspel (ben eller trä), krocketklubbor och

klot, kugelklot, knyppelpinnar, vinkelskaft (ben, med holk af engl. tenn eller messing), sydynor (skruf-), nystvindor (för bordet och för golvet), spinrocksrullar och öfriga delar, tältstolar, rullgardinskäppar med trissor, linier-stöckar, pipskaft (borret), nyckelhandduks- och klädhängare (olika form och storlek), ämnen för borstbinderi-arbeten, tobaksaskar, cigarrskrin, hvarjehanda skrufvar (gäng-stålen) m. fl. under omvexlande bruk af försättare och handbräde, mest af den sednare.

Borstbinderi-arbeten: alla slags simplare borstar, med material af borst, tagel, piasava eller esparto gräs: materialets sortering, bundstsötning och tillredande; bindmaterialets tillredning; sedan: smörjborstar, klädborstar, skoborstar, skurborstar, vagnborstar, klädviskor, hårborstar, tjärqvastar, murareqvastar, limfärgspenslar, målarepenslar m. m.

Korgarbeten: (lämpar sig delvis ock för qvinlig slöjd). Verktyg: skenhyfvel med bänk, smälare (ställbar) arbetsbräden, knifvar, prylar, bultjern samt, för vissa arbeten, modellklossar. Material: korgvide (purpurvide, bandpil), granrötter, asp- och takspån, näfver, bast, ljung, papper och papp, espartogräs, rotting (rund och plathyflad, handelsvara), finare jern- (helst galvaniserad) och messingstråd, tagel, linne och bomullstråd eller simpelkort (behandlad med stark linoljefernissa, äfvensom färg efter behag), snodd, hyfvelspån m. m. Arbeten: Materialets tillredning, hvart efter sin art; sedan: allehanda slags korgar, bäst efter lämpliga modeller, från enklaste till prydligare, under aktgifvands på form och hållbarhet; korgmöbler (enklare stolar, blomsterbord, vägghyllor, blomkrukgaller, fenster-

galler, docksängar och d:o soffor, amplar och ljuskronor för verandor och lusthus).

Träskärning (= bildhuggeriarbeten) med knifven: utsirning af plana och bugtiga ytor, leksaksfigurer, med bildhuggarjern: härmning efter naturföremål af hvarjehanda slag och för olika ändamål, pappersknifvar, ramar, klockställningar, boklådor, pal-lar, bref- och papperspressar, breflådor, tidningsväskor, blomkruksfoder, blomsterställningar, promenadkäppar, knif-skaft, piphufvud, cigarrspetsar, hand-tug till käppar, d:o till regn- och solskärmar, tändstickslådor, skriftyg, askar och skrin (förut tillredda på snickeriafdelningen), schackfigurer (delvis) orneringar till bokpermar, pennskaft; dosor, bägare, små toilette-fat och skålar (ämnen tillredda i svarfven) m. fl.

Diverse: promenadkäppar, tobaks- och cigarrskrin, piphufvud och skaft, cigarrspetsar, skrin, tafvelramar och fotografiställ, landskapsbilder, fantasi-figurer, korgar och kulsålar — med användande af natursaker: hagtörn, hassel, vildapel, törnstammar, al- björk- m. fl. svall, vittrande rötter och stubb-stycken, kottar af tall, gran, lärkträd och al, ek- och bokollon, mosser och lafarter, blad af mjölbär, ljung, tickartade svampar, kork, näfver, barkstycken af ek och björk m. fl. — vägghyllor, blomsterbord, natur-möbler; yxskaft, grep- och spadskaft, härffkammar (ask eller rönn) och d:o skaft, (al och sälg), kalk-medar och fjettrar (ask eller björk), liorfhandtag (björk lättast), liorf (al, gran eller sälg), åtskilliga slag skrufvar (gängtyget in- och utvändigt!), nyckel-lappar (af ben eller zink), tandpetare (finare) och skrapnossaker (fil och sandpapper!); skedar, slevvar,

mjölkskopor; läster (bandknif!), träskor (roskär och bandknif!), trätöfflor; piskflätning, rottingsflätning; rattfallor af många slag och olika material (med tillfällen att bruka skär- böj- och kniptångerna mejsel-durchschlag, stamp, plåtsax m. fl. verktyg för metallens bearbetning); lödniag med tenn och slaglod (handelsvara); korkupdragare (galvaniserad järntråd); tillredning och anstrykning af lim- olje- och slamfärger, fernissning; tillredande af glasmästarekitt, träkitt, pastellage och annan plastisk massa; glasskärning efter lineal (Obs. glasskärare å 1 krona i de flesta jernbodar); handtering af gips, d:o af kalk- lercement- och gödselbruk (sistnämnda: lera, sågspån och färsk ladugårds- spilning, till lika mätts-delar blandade, förträfflig väggförhydning invändigt); modellering i lera; asfaltblandning, betonnassa: hvarje-handa fiskredskap efter ortbehof och med användande af förbättrade modeller.»

C. J. Lundbäck.